

Onderwijswoordvoerders en de voorzitter/secretaris van de vaste kamercommissie OCW

Referentienummer: 2026-0010

Utrecht, 26 januari 2026

Betreft: Effecten van kansrijk adviseren/doorstroomtoets en zij-instroom voor VMBO en praktijkonderwijs

Geacht Kamerlid,

In het licht van de technische briefing sectorrapportages primair en voortgezet onderwijs op 28 januari a.s. en de begrotingsbehandeling begin februari a.s. willen de Sectorraad Praktijkonderwijs en Stichting Platforms vmbo (SPV) graag uw aandacht vestigen op het volgende. De nu bekende DUO-cijfers geven inzicht in instroom en doorstroom op systeemniveau. Hoewel de omvang en impact van tussentijdse schoolloopbaanwissels onder andere naar het vmbo en het praktijkonderwijs in deze cijfers nu nog slechts deels zichtbaar zijn, hebben zij wel impact in de huidige schoolpraktijk, met name op het vmbo en het praktijkonderwijs. Het gaat om twee opvallende bewegingen.

Doorstroomtoets en afstroom

Basisscholen hebben de mogelijkheid om een enkelvoudig praktijkonderwijsadvies te geven en maken daar ook gebruik van. Tegelijkertijd kent de doorstroomtoets geen enkelvoudige uitkomst richting praktijkonderwijs. In combinatie met het al eerder ingezette kansrijk adviseren en de verplichting tot opwaartse bijstelling van het schooladvies voor vrijwel alle schoolsoorten leidt dit in de praktijk regelmatig tot plaatsingen die achteraf niet blijken aan te sluiten bij de onderwijsbehoefte van de leerling. Overigens geldt dit laatste breder, dus ook bijv. voor havo naar vmbo.

Het gevolg is dat een substantieel aantal leerlingen niet start op een passende plek, maar later alsnog van onderwijssoort wisselt en veelal “afstroomt”. Dit betreft in het geval waar wij uw aandacht voor vragen de “afstroom” van havo naar vmbo en van vmbo naar het praktijkonderwijs. Deze “afstroom” is geen incidenteel verschijnsel, maar is inmiddels een structureel patroon. Een recente steekproef bij scholen voor praktijkonderwijs bevestigt dit beeld. Voor leerlingen betekent dit vaak een breuk in hun schoolloopbaan en een negatief effect op hun zelfbeeld; voor scholen leidt het tot extra druk op organisatie, begeleiding en personele inzet.

Zij-instroom vanuit internationale schakelklassen

De recent verschenen themarapportage vmbo van de VO-raad laat zien dat de instroom vanuit internationale schakelklassen (ISK) richting het vmbo aanzienlijk is. Meer dan de helft van de leerlingen die een ISK verlaten, stroomt in het vmbo in. Ook het praktijkonderwijs ziet een toenemende zij-instroom vanuit de ISK, zo blijkt tevens uit een recente steekproef onder scholen. Deze leerlingen stromen veelal tussentijds in en brengen specifieke ondersteunings- en onderwijsbehoeften met zich mee. Deze realiteit staat op gespannen voet met de wijze waarop onderwijs, personeel en middelen momenteel worden gepland en verantwoord, die grotendeels uitgaat van stabiele instroommomenten aan het begin van de schoolloopbaan.

Oproep

Wij vragen u om deze tussentijdse bewegingen te betrekken bij het verdere politieke en beleidsmatige gesprek over kansrijk adviseren, de doorstroomtoets en passend onderwijs.

Wij lichten deze aandachtspunten desgewenst graag nader toe. Voor vragen of nadere toelichting kunt u contact opnemen met Nicole Teeuwen, voorzitter Sectorraad Praktijkonderwijs, en Arjen Daelmans, voorzitter Stichting Platforms vmbo (SPV).

Met vriendelijke groet,

Sectorraad Praktijkonderwijs en Stichting Platforms vmbo (SPV)

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Nicole Teeuwen'.

Nicole Teeuwen,
Voorzitter Sectorraad Praktijkonderwijs

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Arjen Daelmans'.

Arjen Daelmans,
Voorzitter Stichting Platforms vmbo (SPV)

Bijlage: Persbericht 21 januari 2026, Hoge werkdruk leraren praktijkonderwijs en vmbo door zij-instroom en toenemende zorgvraag van leerlingen.